

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæsto prima. Vtrum corpora cœlestia habeant aliquam causalitatem
super hæc inferiora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

fecit, & septimo die requieuit. Secundum autem Hebraicam veritatem dicitur opus suum alio die cōpleuisse, quia vltimum opus, scilicet sanctificationē & benedictionem adhibuit, vel quia alia die completa vidit. Vltimo dicit quod dies septimus dicitur sanctificatus in mysterium, scilicet propter nouum creaturarum statum. Et in hoc terminatur, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum corpora cœlestia habeant aliquam causalitatem super hæc inferiora.

Tho. 1. q. 11. ar. 3.

Circa distinctionem quindecimam quæritur primò, an corpora cœlestia habeant aliquam causalitatem super hæc inferiora. Et videtur quod non, quia agens præstantius est patiente, sed viuens nobilius est non viuente, vt vult Aug. lib. de vera religione. ergo cœlum, quam sit non viuens, non habere potest aliquam causalitatem super inferiora saltem viuentia.

2 Item Damasc. dicit, nos dicimus quod corpora superiora nec sunt causa generationis eorum quæ generatur, neq; corruptionis eorum quæ corrumpuntur.

3 IN contrarium est, quia quod habet causalitatem super supremum habet & super inferiora. Sed cœlum habet causalitatem super hominem, qui inter generabilia & corruptibilia tenet supremum gradum, homo enim generat hominem, & sol. vt dicitur. 2. Physic. ergo &c.

4 R E S P O N S I O. Duo videnda sunt, quæ tanguntur in argumentis. Primum est, de causalitate cœli respectu omnium generaliter. Secundum est de causalitate eius respectu viuentium specialiter.

5 Q U O D autem cœlum habeat causalitatem super omnia generabilia & corruptibilia, patet sic. Alterans inalterabile est causa omnis alterationis, sed cœlum est inalterabile, ergo &c. Maior patet, sicut enim omnis motus reducitur ad mouens immobile, quod est prima causa omnis motus. Sic omnis alteratio reducitur ad alterans inalterabile, quod est causa omnis alterationis. Minor simpliciter patet, quia alterans inalterabile non est intelligentia, quia non mouet immediate ad formam, sicut parit supra, dist. 7. Alterans autem ad formam, nec aliquod corpus generabile est alterans inalterabile, quia omnia generabilia & corruptibilia sunt alterabilia, relinquuntur ergo quod hoc sit cœlum.

6 C I R C A secundum est intelligendum quod quidam dicunt, quod cœlum, licet non sit viuens, quia tamen mouetur a substantia viuente, scilicet ab intelligentia, virtute eius potest aliquid viuens generare, sed istud non videtur, quia si cœlum in virtute intelligentiæ posset aliquid viuens generare, istud esset vel per motum ab intelligentia causatum, vel per aliquam virtutem ab intelligentia influxam. Non per motum, quia sicut patebit, motus localis non potest esse ratio aliquid agendi, & nunc supponatur quod posset probabitur, nec per aliquam virtutem cœlo influxam, quia vel esset influxa immediate ab intelligentia, vel mediante motu. Non immediate, quia intelligentia non agit ad formam immediate, nec mediante motu, quia per motum localem, qualis est motus cœli, nihil acquiritur. Ex his arguitur sic. Quod non acquirit virtutem agendi, non acquirit virtutem aliquid producendi. Sed cœlum ab intelligentia mouente ipsum non acquirit aliquam virtutem agendi, vt probatum est, ergo &c.

7 Ideo dicendum quod sicut in semine, quod non est viuens, est virtus generatiua rei viuētis, pro eo quod semen decisum est a viuente. Sic in cœlo licet non sit viuens, est virtus generatiua rerum viuentium, non quia motum ab intelligentia creata: Sed quia productum est a Deo tanquam quoddam semē omnium generabilium & corruptibilium: & sic cœlum agit in virtute Dei ad productionem viuentium, sicut semen equi in virtute equi generantis ad producendum equum.

8 P E R hoc patet ergo solutio ad primū argumentum. Ad secundum dicendum quod Damasc. intendit negare a corporibus cœlestibus causalitatem primariā, quam aliqui eis attribuebant dicentes planetas deos esse, non autem causalitatem omnimodam.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum cœlum habeat causalitatem supra actus liberi arbitrii.

Tho. 1. q. 11. ar. 4. & 5.

Secundò quæritur an cœlum habeat causalitatem super actus lib. arb. Et videtur quod sic, quia secundum motum astrorum prædicunt Astrologi multotiens euentus bellorum & aliorum quæ ad actus humanos pertinent, sed hoc non esset nisi motus corporum cœlestium haberet aliquam causalitatem super lib. arb. ergo &c.

2 Item quicquid est causa prioris est causa posterioris, sed esse præcedit agere, ergo quicquid est causa ipsius esse est causa huius quod est agere. Sed cœlum est causa anime quantum ad esse quod habet in corpore, quia homo generat hominem & sol, ergo est causa actionum anime in corpore, tales sunt actiones lib. arb. &c.

3 IN contrarium est quia secundum actus lib. arb. laudamur vel vituperamur. Sed ex his quæ insunt nobis ex actione corporum cœlestium non laudamur nec vituperamur cum non sint in potestate nostra, ergo &c.

4 R E S P O N S I O. Intelligendum est quod aliquid habere causalitatem super actum vel motum alterius contingit dupliciter, causando scilicet vel impediendo. Causando tripliciter vel quia dat naturam ad quam sequitur motus vel actus sicut generans graue causat motū grauis dando grauitatem ad quam sequitur motus, vel in natura supposita imprimendo sicut proiciens lapidē sursum est causa motus eius sursum. Et vtrunq; horum habet per se causalitatem super motum grauis. Præter hæc autem est aliquid quod habet causalitatem super motum grauis non per se, sed per accidens, sicut remouens prohibens (puta tollens columnam graui suppositam prohibentem graue descendere deorsum) dicitur mouere ipsum.

5 Habet etiā aliquid causalitatem super actum alterius impediendo ipsum dupliciter. Vno modo directè sicut contrarium dicitur prædominās quemadmodū aqua frigida impedit ne ignis comburat lignum dum præualeat aqua vel extinguendo ignem, vel infrigidando & humectando lignum vt non sit aptum combustioni. Alio modo quasi indirectè solum subtrahendo obiectum & sic elongans lignum ab igne impedit ignem a combustione ligni.

6 His visis patet qd cœlum non habet causalitatem super actus lib. arb. primo modo scilicet dando naturā ad quam sequatur actus, quia illud ad quod sequitur actus lib. arb. est potentia intellectus & voluntatis, hæc autem non causantur a virtute cœli vt patebit infra dist. 16. ergo &c.

7 Item nec secundum modo, scilicet in potentia lib. arb. imprimendo ipsum actum vel motum, quia bonū & malum quod inest nobis ab extrinseco nullo modo potest habere rationē culpæ vel meriti, sed solū pœnæ, vel præmiū. Sed actus lib. arb. habent in nobis rationē meriti cum sint boni, vel culpæ, cum sint mali, ergo non sunt in potestate nostri lib. arb. ab extrinseco puta cœlo. minor de se patet, probatio ma. quia secundum Aug. 1. de lib. arb. est malum quod patimur, & est malum quod facimus, malum quod patimur est malum pœnæ. Et ex tali malo secundum ipsum non dicimur mali, malum quod facimus est malum culpæ ex quo mali sumus. Et idem est intelligendum circa bonum. Nam sicut malum quod patimur ab alio non est culpa sed pœnæ. Sic bonum quod patimur ab alio non est meritum sed præmiū, vel donū. Si autem cœlum imprimeret in potentia lib. arb. ipsum actum bonum vel malum, tunc esset solum bonum vel malum quod pateremur & non quod faceremur, ideo &c. Et iterum nec purè passiuum potest esse lib. arb. quia in potestate puri passiuī non est quod possit pati: vel non pati, imò necessario patitur præsentē actiō. Sed si velle causetur in voluntate a corpore cœlesti volūtas respectu eius esset purè passiuā, quia subiectum non coincidit cum efficiente causa, ergo volūtas in volendo vel eligendo non esset libera. Et ita qui ponit quod cœlum possit imprimere in lib. arb. destruit libertatem arb. sic ergo patet secundum.

8 Sed antequam procedamus ad tertium membrū sciendum licet an cœlum possit agere in liberū arbitrium indirectè sicut remouens prohibens, oportet primò videre an lib. arb. possit impediri, vel prohiberi ab actu suo per actionē corporis cœlestis, & dicendum quod non directè sicut aliquid